

KÉPES FOLYÓIRAT. * JOURNAL ILLUSTRÉ. * ILLUSTRIRTE ZEITSCHRIFT. * ILLUSTRATED PERIODICAL.

ELŐFIZETÉSI ÁR: Egesz évre . . . 20. — kor. Negyedévre . . . 5 — kor. Félévre . . . 10. — Egyes szám ára 1.80 —	ABONNEMENTS Pays faisant partie de l'union postale Un an . . . 24. — francs Trois mois . . . 6. — francs 6 mois . . . 12. — Le numéro . . . 2.50 —	ABONNEMENTS-PREISE für Oesterreich-Ungarn: Ganzjährig . . . Kr. 20.— Vierteljährig . . . Kr. 5.— Halbjährig . . . 10 — Einzelne Nummer . . . 1.80	SUBSCRIPTION RATES: Hungary 10.— fls. Foreign countries 12.— fls.
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: Budapest, VIII., Kisfaludy-utca 15. Megjelenik évenként 12-szer.	BUREAU: Budapest, VIII., Kisfaludy-utca 15. Parait 12 numéros par an.	REDACTION UND ADMINISTRATION: Budapest, VIII., Kisfaludy-utca 15. Erscheint jährlich 12-mal.	EDITORIAL ROOMS: Budapest, VIII., Kisfaludy-utca 15. Published twelvetimes a year.

Kettős kereszt.

A kilencszázadik évfordulóhoz.

Az országos magyar címer felét betölti a kettős kereszt. A hármás halom felett áll s mellette folyik el a négy folyam.

Ez Magyarország kilencszáz esztendő óta és ennek az országczímernek kilencszáz éves fennállását, születését a kettős kereszt szent jelében készül megünnepelni az ország

A mily magasatos az ünnep, oly kicsinyes eszközökkel küzdenek ellene azok, a kiknek szivéből kiveszett a hit és lelkükben nem lobog a lelkesedésnek az a lángja, melyet a hazafiság gyújt és szítja a kegyelet. A kik nem azt keresik, hogy mit ünnepel a nemzet, hanem azt, hogy ki jár az ünnepelőkhöz. A kik az ország címerében csak a négy folyót látják és a hármás halmot, de a felettük álló keresztet nem.

Pedig ez az ország akkor lett egységessé, az a címer tökéletessé, a mikor István király, a Szent, oda állította mindenek fölé a kettős keresztet. Nem a vallás jeléül, mely elriasztja a más hiten élőket, hanem a közös szeretet szent jelképeül, mely egymáshoz fűzi a nemzet minden fiát.

Igaz ember más vallásában sohasem látja a gyűlöletet, mert minden vallás az igazság ösvényére hajtja azt, a ki hitét vallja, törvényeit követi. Csak az hint gyűlölséget, a kinek a vallás nem egyéb ürügynél, hogy önös céljait szolgálja.

Hite legyen és tisztelni fogja más hitét.

Kilencszáz évvel ezelőtt a kereszt volt a művelődés jelképe, s a ki feltűzte a koronára, bevészte a nemzet eziméjébe, az lerakta az ezer éves Magyarország biztos alapját, mely nem a kard erején, nem a kard élén alapult ezentűl, hanem a művelődés erős szikláján.

Szent Gellért vértanu vére nem bosszúért kiált, hanem engesztelő áldozat volt, melyet elhagyott isteneiért hozott az egy igaz Istennek ez a nemzet. Új véresepp volt ez, mely abba a kehelybe hullott, a melyből a hét vezér itta másfél száz évvel előbb a vérszerződés örökitalát, hogy magyar vér legyen úr e földön, a míg áll e hon és népe él.

E néhány cseppnyi vér rá hullott az ország eziméjére és abból fakadt ki a kettős kereszt, mely részben, viharban óvta e hazát.

Rendületlenül állott a hármás bércz a négy folyam felett, megóvta egységét és ha négy részre szakadt is, néha egy törzsbe futoit, mint a kereszt ágai, — mert magyar volt és magyar maradt.

Mikor a tatár dúlt végig e hazán, s népe leölve, rablanczra fűzve, királya elbujdosott, — csak a templomokban szólt a harang, csak a kereszt fénylett magasan. S a harang szavára összegyűlt a bujdosó nép s a keresztbe vetett hittel újból benépesíté a hont. A visszatért király előtt országalkotó munkájában a kereszt járt.

A régi pogány hiten élve, vajjon ki mert volna nyugatról ide költözni? Csak a kereszt bátorította a bevándorlókat, hogy segítsék benépesíteni ez ország dús térségeit.

Már akkor meghalt volna e nemzet, ha a kereszt nem állt őrt felette.

Mikor a félhold tört reánk s végig gázolt a fél országon, már ismét a halál szélén állott a nemzet. Önmagának nem volt elég ereje, hogy szembe szálljon a törökkel s hogy mégis segítségére jött a nyugat, azt csak a keresztnek köszönhette. Ha pogányok maradunk, nem törődött volna velünk a keresztény Európa. A pápa nem emelte volna fel oly sokszor érdekünkben országokat igazgató szavát s elvérzettünk volna az egyenetlen harcban.

A kereszt segített bennünket akkor is.

Egész történeti multunkra ez veti fényét. A legsötétebb napokból ez fénylik ki, örökké védve, segítve, őrizve bennünket. Ha vannak nemzeti ünnepeink, akkor első hely illeti azok között a kettős keresztet, mely egy idős a szent koronával, s azt is a kereszt hozta. Nemcsak vallásunk és hitünk, de nemzetünk létünk szimboluma ez, mely előtt kegyelettel kell meghajolnia még annak is, a ki tagadja.

Gyűlölli nemzete minden hagyományát, a ki a kereszt ünnepét megülni nem akarja, — ellensége a nemzetnek, a ki ezt az ünnepet ellenzi, de hazafias érzelmeit bizonyítja, a ki más hiten élve is ünnepel.

Ez a magyarság ünnepe, mely kilencszáz éven át büszkén viselte országa címer-paizsán a kettős keresztet, s a melynek nincs oka, most a kilencszázadik évfordulón, megtagadni életadó, nemzetfentartó jelvényét.

Bubics Zsigmond

kassai püspök.

Nemcsak egyházának főpapja, a tudomány felkent papja is Bubics Zsigmond. Évtizedek óta olyan tudományokkal foglalkozik Kassa tudós püspöke, melyekhez a mai felületesen nevelt társadalom semmit sem, vagy vajmi keveset ért.

Legszívesebben azonban a multtal foglalkozik Bubics, kötelességei mint főpap elfoglalva tartják, de ha egyházmegyéjének ügyeit elintézte, kutató szelleme a történelem mélyébe, melyből már annyi értékes adatot merített, vagy a hazai régészet felé fordul, mely mai színvonalát Bubics püspöknek köszönheti.

A kassai püspökség a szatmári püspökséggel a legfiatalabb az országban. Ezt az egyházi méltóságot az egri püspökség kebeléből szakították ki s Kassát tették az új püspökség székhelyévé. Rezidenciája persze Kassán nem volt, az első püspök építeni nem akart s egy egyszerű magánházat vettek meg az új püspökség céljaira.

Ezt a magánházat azután restauráltatta Bubics Zsigmond akkor, mikor boldog emléktű Schuster Konstantin váci püspök lett és ő követte a püspöki trónon. A magánház így nyert némileg hivatásához méltó külsőt. A püspökre nézve legkedvesebb hely a rezidenciájának ama kiszögellése lett, melyet ő építtetett.

Ugyanis Bubics püspök ide helyezte az ő nagyértékű könyvtárát és 1888 óta itt töltötte legtöbb idejét szerény visszavonultságban, de nem telenül az ősz főpap. Legfeljebb kedvenc nyári lakát kereste fel. *Heicze* községben van az a pompás nyári lak, melyet még gróf Eszterházy Károly egri püspök restauráltatott 1783-ban s 1888-ban Bubics Zsigmond a saját ízlése szerint újjáalakított. Itt tölti a tudós főpap az év melegebb hónapjait, közel székvárosához s itt is sohasem telenül.

Bubics Zsigmond Ozorán, tolnamegyei községben, született 1821. márczius hó 11-én. Gimnáziumi tanulmányait Magyar-Ovárót, Sopronban és Győrött végezte, míg a papi teológiát a bécsi Pazmaneumban, a mely annyi egyháznagyot adott az országnak. Pappá szenteltetése 1844-re esik és így Bubics püspök az ország egyik legidősebb papja is, a mennyiben 56 esztendőt töltött Isten szolgálatában.

Pappá avatása után legelőször is Győrött mint tanár működik. Itt fordul feléje herceg Esterházy Pál figyelme, ki gyermekei mellé a jeles képzettségű Bubicsot hívja meg nevelőül.

Nagy szerencse érte ezzel Bubics Zsigmondot, kinek tudományozója szinte kielégíthetetlen volt. A herceg fia külföldre mentek s Bubics mindenütt velük utazott. Így járhatta be fiatal éveiben Angol-, Német- és Olaszországot s már akkor a kiváló muzeumok, képtárak, régiségtárak vonzótták. Tanulmányozta ez országok gyűjteményes kincseit s így lett belőle lassan-lassan elismert történetbuvár és jeles archeologus.

A hercegi család halás volt a tudós nevelő buzgalmaért és 1879-ben neki adományozták a herceg Esterházy Pál patronusa alatt álló rátóti prépostságot.

A következő évben már katedrára hívták, ugyanis a nagyváradi papevelő-intézet igazgatója lett, s mint ilyen új működési tér nyílt meg Bubics Zsigmond előtt. Külföldi tapasztalatait, nagy olvasottságát, képzettségét a jövő nemzedék javára most érvényesíthette csak igazán.

De nagy papi hívatottsága nem sokáig hagyta Nagyváradon és már 4 év múlva oly közkedveltséggel örvendett, hogy a tudós papot a parlament küldték törvényhozónak s innen ment el ő Felsőke kegyéből Schuster Konstantin utózájának Kassára 1887-ben.

Bubics Zsigmondnak nagy érdemei közül kétségtelenül nem jelentéktelen az, hogy az Esterházyak milliőkat érő híres bécsi képtárát ő rendezte s hozta vissza hazánkba. Ma a tudományos Akadémiában van az elhelyezve. Irodalmi munkásságát méltányolta első ízben 1893-ban az akadémia, mikor levelező, később pedig tiszteleti tagjává választotta.

Bubics Zsigmond az Esterházy-képtár rendezése után a Nemzeti Múzeum képeinek és

régmetszeteinek rendezéséhez fogott és ezt a munkát is teljes sikerrel oldotta meg.

Az ő saját régiséggyűjteménye is megbecsülhetetlen és emeljük ki irodalmi munkásságát is. Számítalan archeológiai, történelmi tanulmány és értekezés került ki a tudományos folyóiratokban keze alól, Budavár bevételének kétszázéves jubileuma alkalmával nemetül is megjelent díszmunkája pedig egész Európában méltó feltűnést keltett.

A ki Bubics Zsigmond kassai egyházfő lelkület és jellemét teljesen ismerni akarja, az érdekesnek fogja találni, hogy a szelid lelkű főpap a képzőművészetekkel milyen lelkesen foglalkozik. Maga is festőművész, kassai és fraknoi képtára tele szebbnél-szebb alkotásaival, melyeket azonban nyilvánosság elé jutni nem enged az ősz főpap. Ő Felsőke is több ízben méltatta magas kitüntetésekkel Bubics Zsigmond kiváló érdemeit, így legutóbb is valóságos belső titkos tanácsosává nevezte ki.

Szelid külseje elárulja szelid lelkét. A milyen Bubics Zsigmond püspök külső ábrázata, olyan az ő lelke is. Nemes egyházfő, tudós pap, ki jöttetekkel, munkával s egy szepőlten, munkában töltött étellel akarta szolgálni az ő Istenét!

Bubics Zsigmond.

Az udvar köréből.

Etven év, egy darab a világtörténelemből. A ki végig élte, nagy időkét élt át. A mi felséges királyunk nemcsak látta a nagy napokat, de nagy része volt a világtörténet e részének alakításában.

Népei ünneplik. Bécsben június 28-án óriási fátylvasmenettel tüntettek az uralkodó mellett. Mintegy hetven ezer ember vett részt a menetben: hadastyán-egyesületek, tűzoltók, daloskörök. A király a schönbrunni kastélyban várta őket s a szerenádnál szívesen társalgott a rendezőkkel.

Maradandóbb emléket a szerenádnál állítottak Bruck-Ujfaluban, a hol leleplezték a király mell-szobrát, melyet Zala György mintázott. Bruckban oly sokat járt a király, hogy méltó volt a helyet ily emlékekkel díszíteni fel.

Egy másik mell-szobrát a királynak Zarában leleplezték. Ez katonai ünnep volt. *Dávid* tábornagy és helytartó rendezte s a szobor is a kinestári parkban áll.

Ez a hődolát kellemesen érinthette az Ural-kodót, a ki most némi pihenőt engedett meg magának s kedves szórakozásának, a vadászatnak, él. Június hó 1-én meg Besnyón vadászott, onnan Bécsbe ment s a hónap végén, a fátylvas-

menet után, Ischlbe ment, a hol Mária Valéria főhercegnasszonnyal és gyermekeivel találkozott.

De szórakozás közben sem feledkeztek meg azokról, a kiknek királyi kegyére szüksége van. Üdvözölte Spaun báró tengernagyot, a ki szolgálatának ötvenéves jubileumát ülte, — kitüntette a vasútegyesület vezérferfiát, és — három ezer koronával megsegítette a mogyoródi tűzkárosultakat.

Még a gödöllői leányiskola ügyével is ráért foglalkozni és a mikor megtudta, hogy az iskola szűk, de pénz nincsen az építéshez, elrendelte, hogy az iskolát az ő költségén építsék fel s azt az óhajátát fejezte ki, hogy abban apácák oktassanak.

Egyben alighanem csalódás éri. A gödöllői park számára készült Erzsébet-szobor aligha készül el idejére. Zala György, a megbízott szobrász, bejelentette a szobor-bizottságnak, hogy a szoborral nem készülhet októberre, s e miatt a bizottság Róna szobrászt bízta meg, a ki megígérte, hogy mindent elkövet, csak ne késsen e miatt a tervbe vett ünneplés.

Június folyamán erősen igénybe vette a király idejét a trónörökös házassága s az ezzel járó alkotmányjogi kérdések gondos megoldása. Azóta Chotek Zsófia grófné mar Hohenberg hercegnő és Ferenc Ferdinánd főherceg hitvese, ki boldog visszavonultságban él fenséges urával, kerülve a világ zaját és kívánsai szemét.

Házasság több is készült az uralkodó családjában. *Péter Ferdinánd* főherceg a király beleegyezésével jegyet váltott *Mária Krisztina*, borbély hercegnővel, — *Mária Lujza*, cumberlandi hercegnőt pedig eljegyezte *Miksa*, badeni herceg.

Az uralkodóház több tagja Párisban is járt. Így *Frigyes* főherceg családjával, a ki ott ülte negyvenedik születésnapját, a mely alkalomból diszebb volt Wolkenstein-Frostburg gróf párisi követünké, melyen a f. rezegies család is résztvett.

Párisban járt *Szalvátor Lipót* főherceg is, a ki résztvett a vincennesi léghajóversenyen és sógorával, Don Jayme herceggel föl is szállt egy léghajóval.

A míg a főhercegek nagy része a nyarat szórakozásának szenteli, *József* főherceg fardadhatatlanul az ő dédelgetett honvédségének szenteli munkáját s alig tart egy-egy rövid pihenőt.

Szemlelőjára bejárta a Tiszántúlt és Erdély egy részét. Nagyváradon Schlauch biboros püspök fogadta, Zilahon Wesseleny báró főispán, Nagyenyeden Zeyk főispán, Nagyszebenben Thallman főispán, Székely-Udvarhelyen Mailáth Gusztáv gróf püspök siettek a fenséges urat fogadni.

Mulatságos, de az automobil-gyárosokra biztató jelenség, hogy *József* főherceg Bihar-Dégszegről Budapestre érkezve, innen aecsuthi birtokára nem vasúttal, hanem egy automobil-koesinn utazott. E rendkívüli utazáson vele voltak *Unterauer József* udv. tanácsos, egy Ganz-gyári mérnök és az automobil tulajdonosa. A koesi személyvonat-gyorsaságát ment s így alig két óra alatt tette meg az útát Aecsuthra.

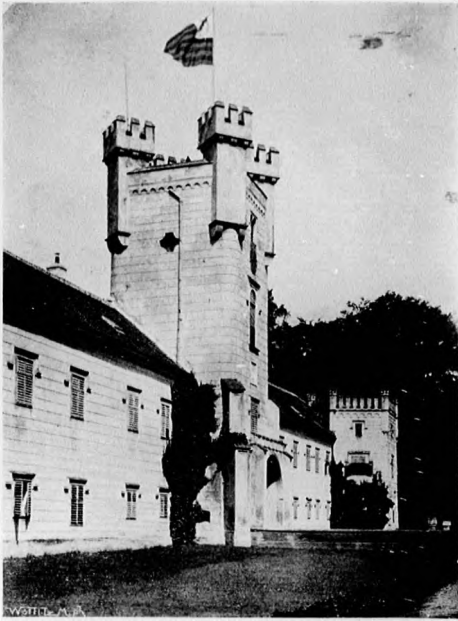
Mint a poliklinikai egyesület védnöke, előjár családjában az emberi bajok enyhítésében. Követi fenséges atyját fia, *József* Agost főherceg, a ki legutóbb is az Egyetemi Segítő Egyletnek, a melynek védnökségét is elfogadta, ezer koronát küldött.

József Agost főherceg vadászszerencsését bizonyítja egy érdekes statisztika, mely szerint 15 év alatt 16,147 darab vadat ejtett el s ebből 2358 darabot golyóval.

A kegyelet művét segítette elő *Klotild* főhercegnő, a ki személyesen ment el Szekesfehérvárra, hogy résztvegyen az Erzsébet királyasszony emlékére tervezett örökimádás templonépítő bizottságának közgyűlésén, a hol a főhercegnőt felkérték, hogy vállalja el a kegyeletes mű védnökségét.

Örömmel fogadta. Mint a hogy mindig velünk érez a főhercegi család, akkor is, ha búban, bajban vagyunk, s akkor is, ha kegyeletünket igyekszünk leróni.

Vép vára (heleti oldal).

Vép vára.

— Gróf Erdődy Sándor és neje Draskovich Erzsébet grófnő. —

A monyorókeréki Erdődy grófok ősi Vép vára, a vasmegyei Vép község észak-nyugati részén fekszik, sík helyen magas, sűrű fák között, szép ritka példányú növényekkel gazdag angol kertben, a Borza-patak mellett. A régi árkok és sáncok nyomai már csak itt-ott látszanak a jelenleg angol Tudor-stylben átalakított emeletes, négyszögletes vár körül, a melyen nagy és több kisebb torony emelkedik ki.

A ritka múzeumi-, kincs- és képtár számára menő nagy fogadó-termen, szép nagy (úgy 3000 kötetet magába foglaló) magánkönyvtáron és szép családi és világhírű emberek képtáran és a nagy billiárdtermen, meg ebédlőn kívül 40 lakoszobával és a szükséges mellékhelyiségekkel bőven rendelkezik.

A 60 olajfestményű családi ősök képtáran és ugyanannyi világhírű és magyar fejedelmek, pápák, tudósok, művészek, írók stb. arcképtáran kívül, és a megszámlálhatatlan különféle ritka metszeteken kívül úgy 150 részint eredeti, részint másolt műfestményvel dícseszkedik eme ősi vár, melyek közt van egy Michel Angelo Amerighi, két Tiziano Vecellio, három Tintoretto Jacopo, néhány Lionardo da Vinci, Palma Jacopo, Paris Bordoue, Lukas Kranach, Hamilton, Rosalba Cariera, Canaletto; azonkívül az újabbkori Tchoumakoffi, Blaas, Landseer, Ammerling és Broky, valamint magyar Rupeczky János, Markó Károly és sok más művész alkotása.

Említést érdemel meg a carrarai márványból és Pompejiből kiásott oszlopokból díszített ritka izlésű és művészi tagas lépcsőház, valamint a szintén sok ritkasággal és néhány magyar történelmi emlékekkel bíró várkapolna; végre a várral közvetlenül összefüggő kellemes, nagy virágos téli kert a római régiségekkel díszített szökőkúttal.

Vép vára összes tartozékaival és uradalmával az Erdődy Sándor volt királyi főlovászmester és Ferencz gróf v. b. t. tanácsos által alapított családi hitbizományt képez.

Eredetijét visszavezethetjük 1280. évig, mikor III. László király Rubino grófnak adományozta királyi adományképen Vép várát összes tartozékaival. 1387. évben Zsigmond király Vép várát Ellerbach János és Berthold testvéreknek adományozta. 1495. évben ugyancsak a monyorókeréki Ellerbach János erdődi Bakócz Tamásnak, valamint általa fivéreinek erdődi Bakócz Balint,

Péter, Pál és Jánosnak adta 2000 aranyforintért, ha t. i. ő (monyorókeréki Ellerbach János) fiutód nélkül halna el; a mely birtok átruházási örökvallást II. Ulászló király 1496. évben királyi jóváhagyással látott el; s így Vép vára összes tartozékaival Ellerbach János nemsokára bekövetkezett halálával az erdődi Bakócz és általa a tőle leszármazó Erdődi család kezére került. — 1553. évben nádori iktatólevél alapján II. Péter első neje, Tahy Margit, kitől fiutódja nem maradt, iktattatott Vép vár birtokába és a következő évben, 1554-ben, ennek fiúsított leánya, Erdődi Anna grófnő. Az Erdődi nemzetség pedig eme II. Péter második nejétől, Alapy Borbályától, származott Tamás és III. Péter fiai által folytatódott tovább. A vépi váron található régi kőtábla tanúsága szerint Vép vára 1615. évben újra átépített. 1631. évben Vép várát Erdődy Ferencz gróf jaáki (gyáki) apát Miklós testvéreinek engedi át 1000 db. aranyforintért. Azután nemsokára egy ideig Zrinyi Miklós kezén látjuk Vép várát és összes tartozékait, a honnan azonban nemsokára visszakerült ismét az Erdődy család birtokába.

1681. évben pedig Erdődy I. Sándor gróf bekövetkezett halálával Beresényi Miklós gróf (a híres Rákóczy hadvezér) foglalta el Vép várát, mert ő eme Erdődy Sándor gróf volt

Gróf Erdődy Sándor és neje Draskovich Erzsébet grófnő.

nejét Csáky Krisztinát vette el feleségül, s így 1697. évben Beresényi és Erdődy II. Sándor grófok közt létrejött egység szerint 16 ezer forint lefizetése mellett Erdődy II. Sándor gróf tényleg megkapta Vép várát tartozékaival. Ezen Sándor, a ki vasvármegyei főispán is volt, úgy Vép várát, mint e család másik ősi várát, Monyorókeréket újra átalakította 1726. évben. Jelen században ugyan csak Erdődy Sándor gróf, volt kir. főlovászmester 1840-és 50-es években alakította át a várát, a régi kupolás pléhtornyok helyett Tudor angol stílusú tornyokat emeltetett, betömtette a régi várarkokat és lehodatta a régi vársáncokat és megépítette a híres már-

ványlépcsőházat és sok mást, szóval fejedelmi fényvel páratlan műveléssel újra teremtette és berendezte eme ősi várat.

Jelenlegi lakosa ismét Erdődy Sándor gróf, a fent nevezett kir. főlovászmester egyik unokaöccse, Erdődy Ferencz gróf v. b. t. tanácsos legifjabb fia, a ki most április 23-án lépett házasságra Draskovich Erzsébet grófnővel és f. évi május 28-án vonult be az ősi várba, a mikor az egész község ünnepelte.

A magyar történelemben nagy szerepet vitt két hatalmas család összeforradása minden hazafián dobbanó szívet melegebb érzéssel tölt el és a vépi várkastély öreg falai mosolyogva tekintenek az ifjú párra, mint a hogy látták őseiket is édes boldog szerelemben, mely mindannyiszor új díszt hozott a családra, melyre büszkén tekintet a nemzet.

A rába-batthyányi és gyimótfalvai kastélyok.

— Gróf Batthyány Miksa és Gábor. —

gy a rába-batthyányi, mint a gyimótfalvai kastélyok Batthyány Miksa és Gábor grófok tulajdonát képezik.

A németújvári Batthyányiakról nincs mit beszélünk. Családi ágazatukat, történetüket, családjuk kiváló tagjait ismeri a nemzet. Ősrégi család, 1160-ból vezetik le ősiségüket. A család 1398-ban Batthyányt adományba kapván, akkor vette fel mai nevét. A németújvári előnevet 1524 óta viselik, mert ez évben nyerték királyi adományban a németújvári várat, mely mai napig a grófi család birtokában maradt. A bárói rangra 1628-ban emelte őket II. Ferdinánd. 1630-ban nyerte a grófságot. A család egyik ágát II. Ferencz emelte hercegi rangra 1764-ben.

A Batthyány-család címere: kék mezőben hármas halom, felette magas természetes szikla, e felett arany fészekben kiterjesztő szárnyakkal egy fehér pelikán ül s csőrével mellét vágja, hogy kicsöpögő vérről két fiát táplálhassa. A hármas halmon jobbra néző növekvő arany oroszlán, szábjában kivont kard.

Gróf Batthyány Miksa és Gábor, e két leirandó kastély urai Batthyány Zsigmond gróf ágából származnak. Atyjuk gróf Batthyány Xavér Ferencz született 1804-ben, meghalt 1869-ben. Anyjuk Batthyány Karolina grófnő, ki mai napig fiaival él s kiert gyermekei rajonganak.

Úgy Miksa, mint Gábor a gyimótfalvai kastélyban születtek, Miksa 1858-ban, míg öccse Gábor 1862-ben. A gazdasággal az idősebb gróf foglalkozik, a fiatalabbik pedig kapitány a császári és királyi hetedik huszárezrednél.

De térjünk át a kastélyokra. A rába-

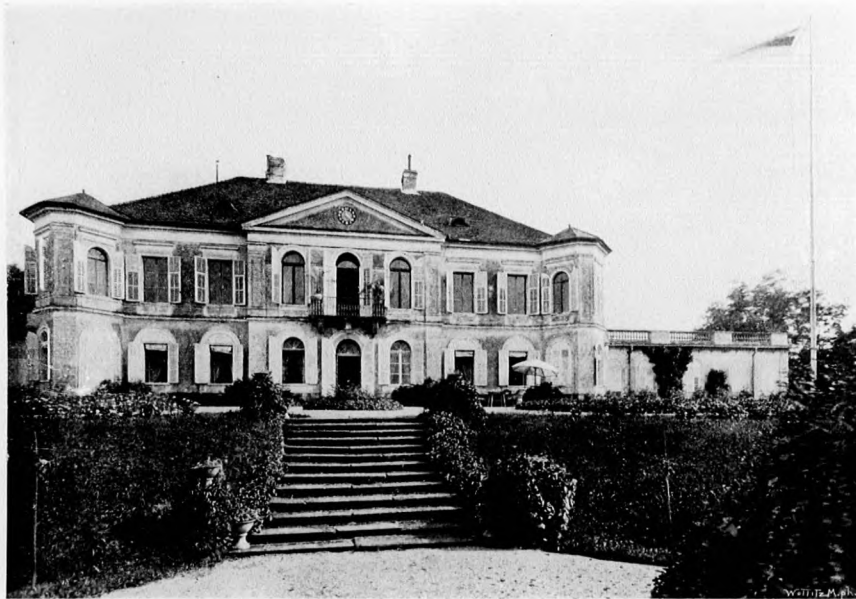
Vép vára (deli oldal).

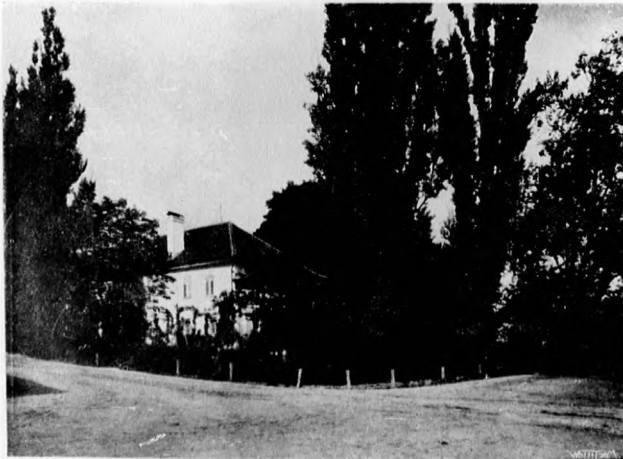
Salon.

Előcsarnok.

Rába-bathlyáni kastély.

Gyimótfalvai kastély.

Parkréslet.

baththyányi kastély Vas vármegyében egy magaslaton fekszik, ha az ember azon a vidéken utazik, már messziről előtűnik az impozáns épület. Kocsin egy negyed óra Gyanafalváról.

A birtok, melyben ez a kastély fekszik, már régóta a Baththyányok tulajdonát képezi. A remek kastélyt a jelenlegi tulajdonosok édes atya, a fentemlített gróf Baththyány Xavér Ferencz építette, és pedig egy részét 1840-ben, a hátsó részét pedig 1860-ban, tehát halála előtt négy esztendővel. Miksa és Gábor grófnoknak elhunyt bátyja, gróf Baththyány Károly azután a kastélyt sok gondnal, bámulatos izléssel úgy belsőleg, mint külsőleg átalakíttatta.

A család kedvenc tartózkodási helye ez a kastély. Ide szokott jönni a két gróf nőtestvére Baththyány Mária grófnő, férjezett Szmracsányi Istvánné tábornokné, ki Augusztia főhercegnő kamarái előjárónője, míg férje József Ágost kamarái előjárója. Ilyenkor, ha együtt van a család, megelégnél a pompás kastélyt övedző parkban az élet. Egyébiránt Miksa gróf itt tölti az év legnagyobb részét édes anyjával s mindkettőjüket valóságos bálványozzák az egész környéken.

Gróf Baththyány Miksa és Gábor másik kastélya a gyimótfalvai kastély, ugyancsak Vas vármegyé-

Királyfiai kastély.

— Gróf Oberndorff Hugó és neje Migazzy Vilma grófnő. —

ázott, az egyik utczában nálunk oly ritkán található diadalkapu áll. Római mintára épült és sehogy sem illik a környezethez. Apró viskók környezik és szinte azt hinné az ember, hogy valamikor itt nagy római telep lehetett, melynek egyedüli emléke az árván maradt diadalkapu.

Pedig modern építmény. Mária Terézia királynő fogadtatására építette egy Migazzy gróf, a ki Váczi püspöke volt és látogatába ide várta a királynőt, a mikor az Budára készült.

A püspök, a kinek neve ma is él még a nép ajkán, ezt hiába építette, mert a kolera miatt a királynő nem jött be Vácra és a közeli Migazzi-völgyben épült püspöki nyaralóba szállt.

Ez a Migazzy Kristóf és váci püspök idegen volt és az akkori viszonyokban leli magyarázatát, hogy mint bécsi hercezségprímás egyúttal váci püspök is volt. Itt azután magyarrá vált.

Behozta az öcsését Gáspárt is és ez megvetette a híres Migazzy-család alapját. A püspök útján vagyhoz jutottak és a család dicséretére szolgáljon, hogy azt a haza érdekében használták, mindig.

Ők szereztek a *Királyfia* nevű birtokot is Hontban, mert e családnak nagy izlése mindig megtalálta azt a helyet, mely nemesek a család jólétét, de festői szépségével annak lelkét és szívét is szolgálta.

Királyfia kastélyt a XVIII-ik század végén a *Földvár* család építette s így került több urat cserélve vétel útján waáli és sonnenhurmi gróf Migazzi Vilmos es. és kir. kamarás, v. b. t. t. birtokába, a ki a nagyemléktű kardinális Migazzy Kristóf Vinceze gróf váci püspök által még Mária Terézia alatt megszerzett indigenátus révén már szívvél-lelékkel vallotta magát magyarnak.

Vilmos gróf volt egyszersmind a család utolsó fia. Felesége, született puchói és csókai *Marczibányi* Antónia volt. Ebből a házasságból négy leány származott, a kik közül a harmadik waáli és sonnenhurmi *Migazzy Vilma* grófnő es. és kir. csillagkeresztes hölgy, nőül ment *Oberndorff* Hugó birodalmi grófhhoz, es. és kir. kamarás, kir. bajor kamaráshoz, a kik ma *Királyfia* kastélyt bírják.

Oberndorff Hugó birodalmi gróf azelőtt es. és kir. osztrák-magyar tengerész-tiszt volt, s mint tengerész-kadett végig küzdötte a Helgoland mellett lefolyt tengeri ütközetet és a *lissai* tengeri csatát.

A hadi tengerésztől történt megváltása után néhány éven át szolgálattevő kamarasa volt *Ludovika* bajor hercegnő Ó királyi fenségének, a ki született főhercegnő az osztrák estei ágban.

Házassága után a birodalmi gróf 1887-ben Magyarországon telepedett le s Migazzy Vilma grófnővel kötött frigyéből született fia *Guszáv* gróf, a ki most Bécs mellett a kalsburgi jezsuitarend magángimnáziumának tanítványa.

A kedves családi otthonul szolgáló kastélyről négy képet közlünk. Magát a kastélyt, a mint az érkező elé tekint, barátságosan, nyíltan kiugró oszlopos tornáczával.

Két képtünk az urlak belső berendezését mutatja be, mely teljesen megfelel a nagyhirú család elismert izlésének és a megkívánt kényelemnek.

A bemutatott parkrészt a kastély kellemes keretétől szolgál, a hol boldog örömben sétáltak a szép Marczibányi lányok, a híres szép Kállay Antónia és a Migazzy-család hatalmas urai, mint a szomszédos megyék főispánjai.

A királyfiai kastély mostani urainak arczképe jár e sorok élén.

A társaságból.

romantika nem hal ki.

Hiába küzd ellene a verizmus és a szecesszió, mégis minden mese hitlere talál és nincs az a misztikus história, a mely még a kételkedők lelkében is ne hagyna nyomot.

Itt van a szádvári história.

Szádvár, mely hozzáférhetetlen sziklavár volt s mintegy négyszáz éve romban áll, Andrassy Manó tulajdona volt. Valamikor a Bebek családé volt. 1584-ben Salm Miklós labancz vezér ostromolta és Bebek Györgyné, született Patócsy Zsófia védte, őt férfi ruhába öltözött leányával és egy kis várórséggel, álló egy esztendőig. Végre is elfogyott a puskaerő és az élelmiszer s a várat fel kellett adni.

Bebek Györgyné szabad elvonulást biztosított magának, de a kincseit mégis szeretete volna megmenteni, azért az összes fegyvereket, ágyúkat, hadi pénztárt és a család arany, ezüst kincseit a várkútba hányatta. Rémséges mély, de kiszáradt kút volt, melyet azután tele hányatott kőtörmelékkel, földdel, hogy az ellenség ne jusson a kincs birtokába.

Gróf Oberndorff Hugó.

Igy mondják el a históriát a régi okmányok.

A kincs tehát a kút fenekén van és akadt tudós ember, a ki el is hitte mindezt és szeretete volna napfényre hozni a kincset is, a régiségeket is. Lent jártak a vár kazamatáiban is, a honnan a kút könnyen megközelíthető, de Andrassy Manó gróf nem állott kötélnék és nem engedte bolygatni a multat. Ha eltemették az őseket, maradjon eltemetve. De most újból kísért a kút kincse, mert a romantika sosem hal ki.

Pedig csak egy helyen van helyén, a szerelemben. Itt még a lovagkort éljük. Frauendienst vor Herrendienst. Így vallja Károlyi István gróf is, az ország első gavallérja, a ki Pejacsevich Albert gróf esküvőjén, a mikor oltárhoz vezetete július hó 10-én Cziráky Jeanne grófkisasszonyt, mint násznagy pohárköszöntőjében először a menyasszonyhoz fordulva dicsőítette a szerelmi házasságot, s utóbb — komoly szóval — a vőlegényhez fordulva a következőket mondotta:

„Kedves fiatal barátom, — úgymond — maradj ezentúl is az, a ki eddig voltál, hogy nőd ezentúl is ugyanazon embert lássa benned és oldala mellett, a kit tulajdonságaiért megszeretett s a kiből úgy megbízott, hogy életének egész jövőndőjét, boldogságának minden reményét a te kezeidbe tette le.

Maradj férfias, bátor, jószívű és szeresd őt lelked-szíved egész erejével, hevélvel; egyről azonban soha meg ne feledkezz: „drága hazánkról!” Légy jó magyar, azokká nevelj fel a kis bimbó-

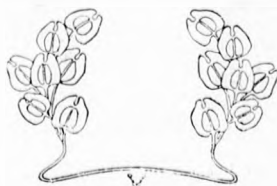
Gróf Oberndorff Hugóné, Migazzy Vilma grófnő.

ben fekszik. Ennek parkja igazán bámulatos. De megtekintésre méltó maga a kastély is régiségénél fogva. Ugyanis a kastély 1627-ben épült, báró Kingsperg építette és már 1644-ben került a gróf Baththyány-család birtokába vétel útján s maradt a grófi család tulajdonában a mai napig.

E kastély nem oly nagyrányú, mint a rába-baththyányi, mert hajdani tulajdonosa csak rövid ott tartózkodásokra építette, de azért kényelmes otthont nyújt a két Baththyány grófnak e kastély is, noha külseje nem nagyon tetszetős.

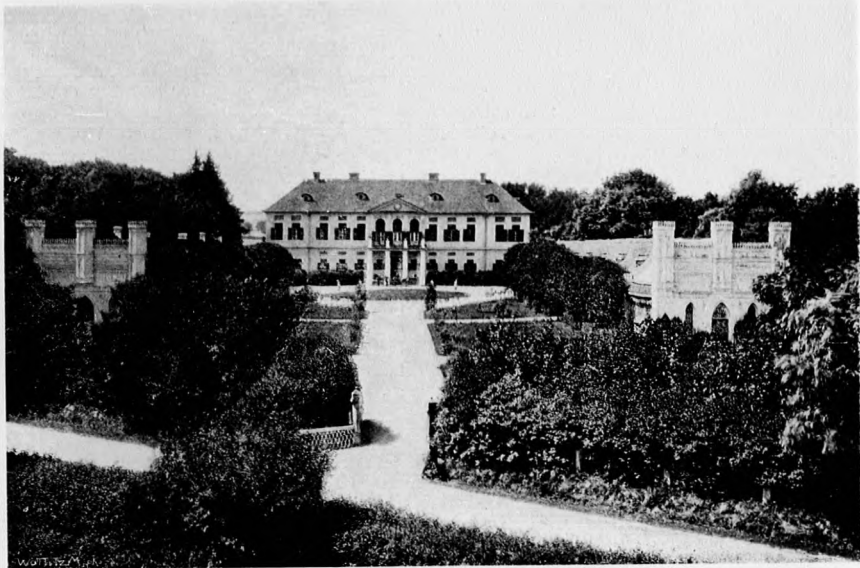
De a park annál gyönyörűbb. A természet művészelete vetekedik itt az emberi kéz művészelevel. Az egykori francia park most át van alakítva, dús lombosított fák árnyékolják be a tereket, nagy gondnal ültetett virággyágok terülnek el itt is, ott is, tele a szebbnél szebb fajú rózsákkal, kameliákkal, melyek nagy választékukkal valóságos meglepik az embert. Pompás tő terül el a parkban kedves hidakkal, ásványforrás-víz, minden, mi ezt a parkot csak vonzóvá s kedvessé teszi.

A rába-baththyányi kastély a gróf Baththyányok modern kastélya, a gyimótfalvai a grófi család ősi fészke. Az egyik kastély modernségével mintha jelezni akarna a Baththyányok nemes, világos, tiszta, a korral haladó öntudatos gondolkodását, a másik ősi fészkek pedig mintha arról tenne tanúságot, hogy a Baththyányok ezután is hűek maradnak őseik hagyományaihoz, melyek vitézségükhöz, áldozatkészségükhöz, honszeretetükhöz s nagy szolgálatokhoz fűződnek.

kat, melyek egy napon díszei, örömei, büszkségei lesznek ama rózsának, melyet te most a Czirákyak családfájáról leszakítál. Ötven év előtt így sóhajtott fel boldogult Eötvös József száműzetésében:

„Virág mit ér, mit ér a kincs nekem?
Hazát kíván, hazáért ver szívem!”

Gróf Oberndorff Hugó királyi kastélya.

nem is tudják talán, hogy két év óta az én fiatal barátomnak a kedvenc nótája ez volt:

„Ha megkondul a kis templom harangja,
Minden este búsulok én utána...
Ahány csillag van az égen,
Mindezekből sirva kérдем:
Minek is van szerelem a világon?”

A mai nemzedék sóhaja, fájdalom, így hangzik:

„Mit ér a haza? Mit a chauvinizmus?
Erem kell nekem és nagy titulus!”

A mai tüzér, érdekhajhászó, mindent felületesen megítélő világban frázisnak tekintik túlsokan a hazaszeretet, önértet, szerelem, a becsületszó szentsége, a tisztesség magasztos fogalmait és érzelmeit.

Pedig ezek az indulatok nem frázisok, fiatal barátom. Ezek nélkülözhetetlen érzelmek. Kellékek ahhoz, hogy egész embernek, gentlemannek tarthassa valaki magát. A kiből csak egyike is hiányzik az érzelmeknek, vagy a kiből hiányzik az ezek iránti érzék, az szerintem csakis egy adó tárgy, egy szervezettel ellátott matéria, de semmi szín alatt sem lehet kompatibilis a gentle-

Kedves barátom, ne kérdezd ezt te többé; ne keresd fel este az ég csillagait, de tekintsd belé a „fekete szem éjszakájába” s a rád ragyogó legszebb két csillag megmondja, hogy miattuk van szerelem a világban. Boldogságtokra, ritka szép szerelmek örökkévalóságára koccintok s kitértem poharam!”

Nagy szükségünk van ilyen pohárköszöntőkre. Nem éppen ez esküvő alkalmából, hanem általánosságban.

A házasság kezd fűlletté válni és nem hangzathatjuk eléggé, oly mérvadó férfiak, mint Károlyi István, hogy a szív örök frigye többet ér minden kincsnél.

Jó példával járt elől Lónyay grófné, a ki koronákról mondott le és követte szíve hajlamát. A

heím Károly gróf balesetét, a ki Szempcezen leesett a lováról és megsebesült ugyan, de nem halálosan, s néhány nap múlva már elhagyta a szobát. Így járt Zichy Jenő gróf is, a ki palotája építkezését nézte meg s a gerendázatról lezuhant. Csak a lélekjelenléte mentette meg, mert a mint a második emeleten megbillent alatta egy deszka, zuhanás közben bele kapaszkodott egy kiálló gerendába. E helyzetből rudakkal mentették meg s komolyabb baja, apró zúzódásokon kívül, nem esett.

Balesetnek mondhatnánk azt a szomorú ténytet is, hogy a boldogult Atzél Béla báró egyik világot járó fia, György, nem tudta, hogy édes atyja elhunyt s rá nagy örökség vár. A világlapok hirdetései után, melyben haza hívják, mégis megtudja a szomorú valót s haza jön.

Mintha nászra lett volna alkalmas a mostani nyár, oly sűrűn érte egymást a nász.

Szapáry Sándor gróf százados oltárhoz vezette Henkel Hugó birodalmi gróf leányát, Lujzát. Aczél Elemér báró Vass Mária grófnőt, Pongrácz Ferencz br. Lütgendorff-Leinburg Eugenia bárónőt, Gyűrky István gróf pedig Rudnay Margit kisasszonyt.

Lukács György főispán eljegyezte Perényi Péter báró leányát, Madolyt.

S a hogy Hymen fűzi lánczait az egyik oldalon, éles kaszával rést áll a másikon az a szörnyűséges esontember, a ki előtt sem rang, sem kitűnőség nem nyer kegyelmet és könyörtelenül elragadta a főrendiház nesorát, Zichy Ferencz grótot, királyi tárnokmestert, a ki július hó 17-én elhunyt Kálozdon. Mozgalmas volt élete, mely csaknem egy évszázadot tölt be s közvetlen részese volt a most mult század minden politikai alakulásának, mely Ausztria-Magyarországot érte. Már 1879 óta esendes visszavonultságban élt birtokán.

Sokkal fiatalabban hunyta le szemét Nyári Béla báró, a ki mint katona kitüntette magát a híres cuzzozai csatában. Ő is élénk szerepet vitt politikai életünkben.

Nagy rokonság részvele kísérté utolsó útján Berzevicsy Pált, a ki rokonságban állott a Sztáray grófokkal, a Gemmingen, Sulzer, Blanckart és Mengersen bárói családokkal.

A könyörtelen halál ellen hiábavaló a védekezés és boldog, a kit hirtelen talál. Borzasztó annak, a ki lépésről-lépésre látja közeledni, mint a tüdőbajos ember, mely betegség éppen a magyar vidékeken dúl leginkább. A szanatorium-egyesület ezek számára kórház építését tervezi, s a Nemzeti Kaszinó sietett a maga részéről ezt a humanus tervet a leghathatósabbán támogatni, a mennyiben Eszterházy Mihály gróf igazgató-elnök négyezer koronát utalványozott e célra.

A kaszinó szívesen és örömet támogat minden becsülésre méltó törekvést, a mit bizonyít a Petőfi-ház javára tett adománya is, mely célra ezer koronát küldött az elnök Bartók Lajosnak.

A Nemzeti Kaszinó a kegyelet műve, s ha kegyeletet ápol, csak nagy hivatásai egyikének felel meg méltóan.

Az egyház köréből.

kereszténység kilencszázados évfordulójának méltó megünneplése foglalkoztatja most az egyházi köröket.

Nagyarányú ünnep lesz, melyen részt fog venni a kormány, az országgyűlés, a főpapság és képvisel-tetni fogja magát a király is.

Történelmi szempontból merülhetek fel arra nézve nézeteltérések, hogy az ünnep hol tartassék meg, de oly általános volt a nézet, hogy a legmértöbb hely még is csak Esztergom, a mi végre is elnemította azok szavát, a kik Szekesfehérvárt vélték alkalmasabbnak.

Mintegy kapcsolatosan ez országos ünneppel, Dessewffy Sándor esanádi püspök nagy nemzeti zarándoklást vezet Velenczébe, a hol szent Gellért püspök a San-Giorgio szigetén lévő benczések apátja volt s mint ilyen indult térítő útjára Magyarországra.

Ez alkalmából egy olasz és egy magyar emléktáblát helyeznek el a főoltár mellett s nagy ünneplésre készül Velence. Talán Budapest is

Parkréslet.

man elnevezésre. Kódexet csak ezzel ismerj el magad részére irányadónak s ennek czime legyen: „Hazaszeretet, becsület”. Ha netalán kételyed támadna, hogy miként értelmezd a kódex szavait, szíved, önérted, nemes jellemed és hazafiságod útba fognak igazítani. Most pedig egy utolsó tanácsal zárom be pohárköszöntőmet: Önök

nászúton megbetegedett, úgy hogy az utat félbe kellett szakítani.

Romanticizmusra hajló, még ha szigorúan tudományos alapon áll is az a Batthyány László gróf, a kit a mult hónapban avattak doktorrá a bécsi egyetemen.

Mint a hogy csak a fantázia színezte ki Wenck-

megüli ezt az ünnepet s kivilágítja ez évfordulón a Gellértheget.

A mi speciális magyar ünnepünkkel esik össze a világ ünneplése is, mely a kereszténység ezerkilencszáz éves fordulóját ünnepli és állandóan zárandokol a világ minden részéből Rómába.

És mintha a véletlen úgy akarta volna, a magyar egyháznagyok közül is többen jubilálnak. *Wolafka* Nándor ezimzetes püspök és debreczeni prépost plébános már meg is ülte pappá szenteltesének 25 éves jubileumát s ez alkalomból nagy óvácziókban volt része a polgárság részéről. Mintegy harmincezer ember vett részt a lampionos menetben, mely az ő tiszteletére alakult.

Megünnepelték Samassa egri érsek püspökké szentelésének az évfordulóját is, ez évben nagyobb fényvel mint rendszeren.

Szép ünnepet ült Vögronics Antal veszprémi apátkanonok is Balatonfüreden, a hol pappá szentelésének 60-ik évfordulóján gyémántmisét mondott. Az ünnepen résztvett Hornig Károly püspök és Fenyvessy Ferenc veszprémi főispán is.

Az általános ünneplés közé mintegy sötét felhő vegyült a szomorú hír, hogy Zalka János a győri püspök, nagy beteg s állapota nem sok reményt nyújt a javulásra. Még sötétebb vonást vitt az ünneplés közé *Bencdek* Ferenc jászói prépost halála, a ki nagybetegem fektűt Kassán.

Az isteni gondviselés intézi így s véges észszel bele kell ebbe nyugodnunk. Meghajlunk előtte, mint a hogy néma fájdalommal hajoltunk meg akkor is, a mikor az Úr magához vette boldogemlékezetű királyasszonyunkat. Az íranta való szeretet megnyilatkozik abban a kegyeletben, mely hatalmas emléket készűt neki állítani az Örökimádás templomában.

A bizottság csak nemrégiben tartotta meg egyik fontos ülést Pallavicini Ede örgrófné elnökléte alatt a katolikus körben. Ez alkalommal megvitatták azt a két tervet is, melynek egyike az új templomot az eskűteri híd budai hídfőjével szemben egy magaslatra tervezi, a másik terv pedig a Ferenc József-híd budai fejénél. Ez ügyben végleges döntés nem történt, habár a pénztári kimutatás szerint már 400,000 korona áll a templomépítés céljaira készen. Még sem tartja ezt a bizottság elegendőnek és szeptember 10-én országos gyűlést rendez a templomokban.

Ez a kegyelet méltó a nemzethez, mely örök erőt merit önmagából, ha kegyelettel tud lenni nagyjai iránt a multban.

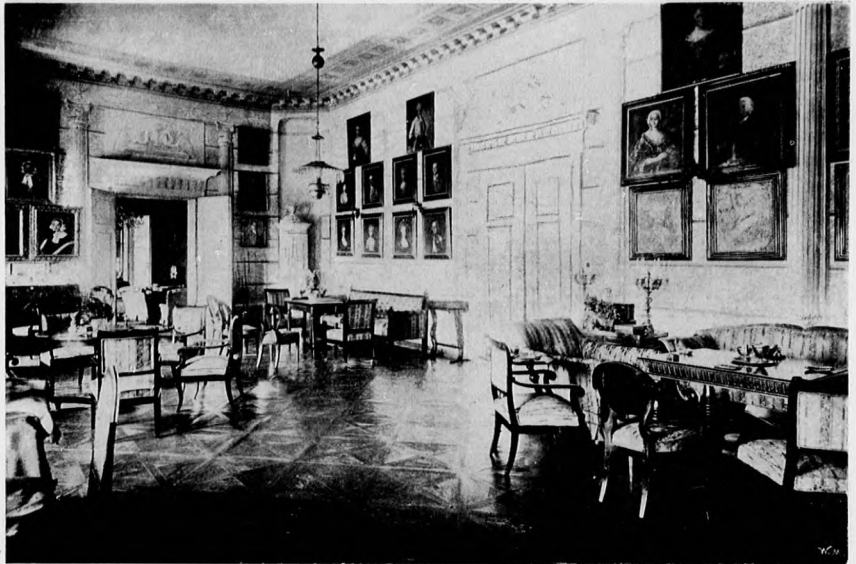
És megölt akkor is mindenki.

Nem a korszellem, nem a társadalom űzi el régi munkaköréből a nőt, hanem az a szertelen költelekezési vágy, a divatnak való túlságos hódolás s a ki nem elégíthető, túlesigázott igények.

Legalább a fele azoknak a nőknek, a kik most férfimunkát végeznek, ninesen okvetlenül rákény-

neki a családja is. Ezért nem kellene hivatalba járnia.

Még mellékjövedelem is jutna neki. A mit most fehérenműrt, himzésért, foltozásért másnak fizetnek a fitestvérek, azt szivesen megadnák az otthon dolgozó nővérek is. Szegény és megálázkodás nélkül dolgozhatna mindig a jó ismer-

Nagyterem.

szerítve, hogy dolgozzék, mert eltartják otthon szivesen a szűlők vagy a fitestvérek, ha betöltené természetes munkakörét a háztartás vezetése körül, a mihez így idegen személyt kell fogadni. A leány 20—25 forintot keres s ugyanannyiba kerül még a eseléd is, a ki helyette végzi a teendők egy részét. Ezzel a család nem nyer semmit, sőt vesz, mert a leány magára költi jövedelmét s azzal a háztartás nem gyarapodik, sőt új terhet kap, mert a leányt mégis el kell tartani, a mihez természetes jogot formál.

Jogos igényt tart keresetére is, mert azt mondja, hogy pipere, divatra senkisésem ad neki pénzt s arra is szükség van, mert tisztességesen kell megjelenni.

Ez is tévedés.

rősöknek is és megkeresné így azt, a mi kellemebbé teszi az életet.

Nem kell szegénylennie, ha mágnás családok számára készűl fehérenmű himzését vállalja el. Ott dicserni fogják ügyességét, szorgalmát, de sohasem szólják még azért, mert dolgozott s e munkáért pénzt fogadott el.

Csakhogy ez nem elégíti ki a mai leányokat.

Nekik társaság kell munkaközben is, vagy legalább szórakozás. A bankban, a postán vagy más irodában mindig van férfialkalmazott és jönnek-mennek az emberek. Itt beteljesűl a vágya: látni és láttatni. Csinos megjelenésű férfi jöttére egyszeriben abbamarad a legfontosabb állami munka és hiába várakozik még egész sor ember a postai rácsnál, a kisasszony kedélyesen dis-

A nőiességről.

Nines kényesebb kérdése a modern kornak, mint a nő társadalmi helyzete, mely új alakulás elé jutott, de megoldva nines.

Anyáinkat már nem tudjuk összehasonlítani leányainkkal. Az is kerekét hajtott, a rokka kerekét. Ez kettőt hajt s a neve kerékpár. Az is pirult, ez arczára festi a pirt. Az is tanult, ez — diákoskodik.

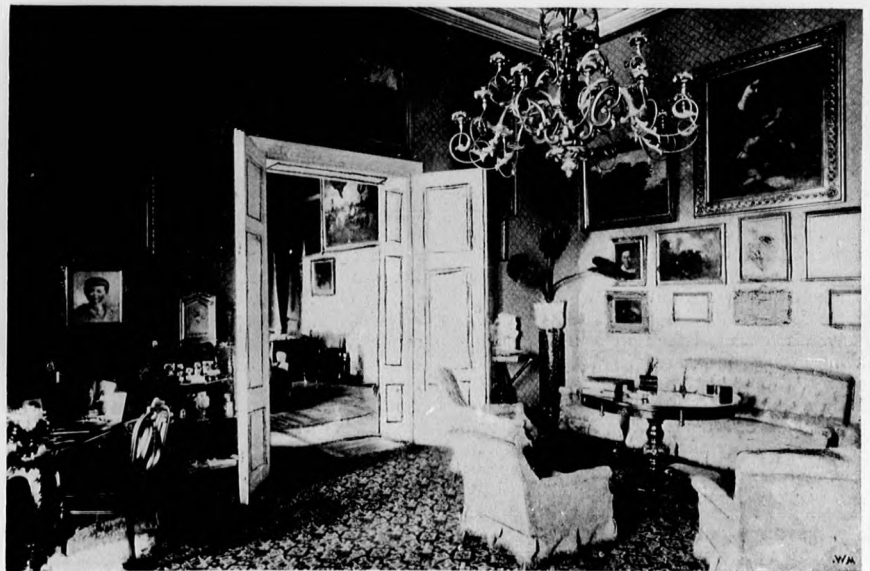
S így végig mindenben, a mi a nőnek megadta a nőiességet, az ma férfias vonásokat vált.

Szeretjük ezért okolni a társadalmi rendet, mely lassan, de biztosan rákényszeríti a középosztály leányait, asszonyait, hogy vetközzenek ki nőiességükből és mimeljék a durva férfiaságot. Azt mondják, hogy a megelhetés nehéz viszonyai kényszerítik a nőt férfias munkát vállalni, a mindennapi kenyérkeresetéből részt vállalni, és hangoztatják, hogy — ha már megnyitották előtte a teret — nyissák meg egészen.

Tévedés ez.

A nő azelőtt is dolgozott, sőt vállalt gyakran kényszerűsügből férfimunkát is, de nem kerkedett vele. Elment a leány nevelőnőnek, a mi nőhöz illő, nekivaló foglalkozás volt. Mint ilyen nem állt egyedűl, hanem a család oltalma alatt, a hol kenyérét kereste, és némileg jövedő hivatásának is élt, a mikor gyermekekkel bajlódott. Izzést tanult, modort szerzett, műveltsége finomodott a nagyűri háznál s mindezt érvényesíthette utóbb saját háztartása körül, saját gyermekeivel szemben.

A ruhavarrás, féhérenműkésztés és ág munkakört biztosított a nőnek azelőtt is de karöltve járt ezzel a himzés, horgolás, csipkeverés.

Női szalon.

Mert a tisztességes megjelenés és a felesleges pipere között nagy a különbség. Ha otthon volna elfoglalva, ideje sem volna oly sokszor az utcán vagy nyilvánosan megjelenni, a mitől pszutal a ruha s unottá lesz. Ezért kell most minduntalan más kalap, más bluz a szegény leánynak is, holt ellenkező esetben megtenné egy s azt megadná

kurál földijével vagy margitszigeti ismerősével. A többi várhat.

Mindenűtt így van.

Azért nagyon meg kellene nézni azt a leányt, a ki férfimunkát akar vállalni. Annak szükségét kétségtelenűl bizonyítani kellene s csak ha a nagy kényszer megvan kellően állapítva, akkor

volna helyén az alkalmaztatás. Mert más veszedelem is jár ezzel.

Folyton hangoztatjuk a honi ipar fejlesztését és pártolását, de mesterségesen elvonjuk tőle a természetes munkaerőt. Gallért, kézelőt külföldről hozatunk, pedig annak előállítására semmiféle különös ipari képzettséget nem követel. Azt minden

Bartakovics Ágost es. es. kir. kamarás.

leány otthon varrhatná s némi szorgalommal megkereshetne annyit, mint a postánál vagy a bankban. Es otthon volna.

Erkölcsei nem durvulnának el az idegen férfakkal való hivatalos érintkezéstől, mely eltérni kénytelen a szabadabb szót. Nem volna annyit az utcán s így nem volna kitéve oly sokféle kísértésnek sem. Meg is takarítana sok pénzt, mert hivatalba omnibuszon vagy vasúton jár, mindig jól kell öltöznie s munkaközben készpénzért veszi azt az ételt vagy üdítőt, a mihez otthon ingyen jut.

Az ilyen nő nem számíthat arra, hogy valamikor állást, foglalkozást vagy bármi más megfelelő kenyéradó munkakört kapjon valamely főúri háznál, a hol élete fogytáig el volna látva, mert ezt az életfelfogást ilyen családba becsémpészni nem szabad, de nem is engedik.

Otthon dolgozva, nem látna a leány anyai férfit és nem válogatna oly sokat. Nem látna a világ hiúságát s nem is vágyódnék utána. Megelégednék oly férjjel, a ki az ő kis igényeit képes kielégíteni, boldog volna otthonában, a melynek egész életét szentelné. Így pedig megszokja az utcát s keresi mint asszony is. Megszokja a társaságot s férje mellől idegenek közé vágyódik.

A kávéházak azért telnek meg nőikkel délutánonkint, mert az otthoni szegénység nem engedi, hogy társaságot fogadjon a nő, a ki inkább nélkülöz, csak hogy megtakarítsa a délutáni kávé s ott ülhessen a többi között, a kik hasonló sorsban vannak. Így társaságba jár, lát és látta.

Hisz serdülő korától ezt szokta meg, ezért ment férjhez, ez az egész gondolatvilága, ez mindene. Hogy az nincs így, mindenki tudja. Vezérezik-kelkkel sohasem fogjuk erről leszoaktani azokat, a kiknek ez már a vértükben van. De minden tényezőnek kezét kellene fognia, hogy a jövőt ettől a méregtől megmentsse.

Igazság, sőt kötelesség, hogy adjunk a nőnek munkát, ha a szükség arra kényszeríti, de üzzük a tüzhely mellé vissza azokat, a kik csak hívságos tetszelgésük és piperészkedésük miatt ülnek a hivatalokba. A tüzhely mellett sok a munka, melyet drágán fizetett cselédek végeznek rosszul. Ott van a szegény leány helye, s ha javítani akarunk sorsán, akkor adjunk a férfiaknak külön munkát

haza, melyet eddig a nők végeztek, hogy melékkeresetükkel szaporítsuk jövedelmüket s ök tarthassák el a nötestvéreiket.

Megmentjük ezzel a szünőfélben lévő nőieséget, mely a szükséges zománcot adta meg a nőnek és visszavarázsoljuk vele a családi tüzhely mellé azt a tiszta erkölcsöt, mely minden államnak biztos talpköve.

Chrisantem.

Az egyház-maróthi kastély.

Bartakovics Ágost és neje Triangi Eliz grófnő.

Nyitra völgyében nincs kisebb fekvésű rom Appony váránál. Mögötte magas hegyek állanak félkörben és a kékbe játszó sötét háttérből plasztikusan emelkedik a fehér rom. Előtte széles a völgy s közepén kanyarog a Nyitra vize.

Alatta a falu Kis-Appony.

A valószínűleg Horvátországból származó Bartakovics-családnak ez adta meg magyar nemesi előnevét. Régi család, bizonyítja ezimerében a hatyú, melynek nyíllal van átlóve a nyaka. Magyarországon János király alatt kezd szerepelni s tőle kapta a fejtőrti birtokot Biharban.

Nagyobbbrészt Felső-Magyarországon éltek. Nyitran, Léván és a család egyik kiváló tagja Adalbert, mint rozsnjóvi püspök és cs. kir. belső titkos tanácsos halt meg a mult század közepén.

Egyik előde, Bartakovics Pál, mint olmtüzi címzetes püspök, érsek nemléteben káptalani helyettes volt és 1758-ban halt meg.

Voltak a családnak tudós, író, törvénykező tagjai és Bartakovics József, mint a kassai egyetem tanára, két drámát is írt.

Bartakovics Ágost és Palásthy Mária fia, szintén Ágost, cs. kir. kamarás, volt testőrtsizt, bírja az egyház-maróthi kastélyt, Hont vármegye egyik legkedvesebb kastélyát, mely azelőtt a Zmeskál-család birtoka volt.

Itt él családi boldogságának nejjével, Triangi Eliz grófnővel, a ki bár idegen származású, déltiroli osztrák grófnő, mégis ideális magyar asszony. Erdélyben született és ott szivta magába azt a szívós, nemes hazafiságot, mely az erdélyi arisztokráciának oly jellemző vonása. A kastélyt két képből mutatjuk be.

Sport.

Az azóta már leköszönt Gallifelt tábornok kiadta rendeletben, hogy a francia katonatisztek nem vehetnek részt a világállított idején rendezett sportversenyeken.

Ezzel a rendelettel is így vagyunk, mint a diák a külvárosi kávéval. Annak is két tulajdonsága volt. Egy jó és egy rossz tulajdonsága. A jó az, hogy nincs benne cikória, a rossz az, hogy nincs benne kávé.

Gallifelt-rendeletének is egyik része jó, de a másik annál rosszabb. Az érthető, hogy francia hadügyminiszter nem szivesen látta volna, ha tisztjei ott bicikliznek a világ összes faczér borbély- és pénzérlegényeivel együtt a párisi versenypályán, a mi semmi szín alatt sem emelheti a katonatiszt tekintélyét és előnyére valóban nem szolgálhat. A kerékpárversenyek szabályzata nem oly szigorú, hogy különböző elemek össze ne kerüljenek s az izzasztó versenyekben oly egyformák az emberek, mint a gőzfürdőben.

Egészen más elbírálás alá esnek az őrlovas lövészversenyek, melyek kizárják azt, hogy oda nem való elemek együtt lovagoljanak a született őrlovasokkal. Pedig a francia hadügyminiszter ettől is eltoltta a katonatiszteket, s ez — a rendelet rossz tulajdonsága.

A lovaszisztagot egyesenes predesztinálva van rá, hogy résztvegyen az őrlovas-versenyeken és a mi őrlovas-szövetkezetünk ugyancsak hoppon maradna lovas dolgában, ha a hadügyminiszter ilyen rendeletet találma kibocsátani.

Többször szó volt a francia sajtóban Gallifelt-rendeletéről s végül az volt a vélemény, hogy nem a sport miatt tiltotta el a lovaglást a miniszter, hanem a játékszenvedély miatt, mely külön-

böző visszaélésekre, hamis lovaglásokra vezetett s egyáltalán nem vált a hadsereg előnyére.

Nálunk fordítva áll a dolog, az őrlovas-versenyek tiszták s a közönség vak bizalommal van irántuk, ellenben a zsokékkal sok a baj. Azok vakmerően visszaélnék a beléjük helyezett bizalommal, a hogy keservesen volt alkalma tapasztalni Drehernek is *Capo Gallóval* Hamburgban, a hol Sharpe bravurosán elvesztette a versenyt.

A zsokét elesapták, de a közönség bizalmát megrendíti minden ilyen eset.

A lovaink se igen váltak be külföldön. Ugyanazon versenyben a hűen futó *Attila* csak második lett, a mi elég biztató, ha veszszük, hogy a Derbynyerő *Capo Galló* csak ötödik lett.

Már Szerajevóban itthon vagyunk, hisz a monarchia versenytereit a magyar ló dominálja. A császárdíjat ez idén Losonczy Gy. úr nyerte meg *Driver* nevű lovával, mely sok szép futás után meg is érdemelte a 40,000 koronát.

Tatán is megtartották a hagyományaitól oly híres egy versenynapot, mely most is jobb társaságot vonzott és az Eszterházy-handicappot *Uffalu* nyerte meg.

Nagy meglepetés érte a közönséget Köttingbrunnban, a hol a nagy favorit Garabonciást leverte *Testőr*. A helenenthal díj, mely a két-évesek legszebb mérkőzése nyáron Eszterházy Béla grófnak jutott, s nagyra tartott és szépen bevált *Dante* nevű ló hozta haza. A jövő egyik derbyjelöltjét látják benne, mert a társaság, melyet leverte, szintén oly kiváló, mint Frangepán, Boredeau és Kalauer.

Másféle meglepetés érte a közönséget Siófokon, a hol a kétnapos zivatar tönkretette a kétnapos meetinget, illetve úgy elrontotta a pályát, hogy a futtatásokat el kellett halasztani.

Az őrlovasokat különben is malőr kísérte. *Elle* bárót a lengyel versenyben érte baleset, a hol Gigerlkönigin-ről bukkott le, de másnapra már teljesen helyreállt. Alagon pedig *Szemere* százados bukkott le Poporkáról s bár eszméletlenül terült el a gyepen, mégis oly csekély volt a sérülése, hogy a következő versenyben már ismét nyeregbe ülhetett.

Bartakovics Ágostné, Triangi Eliz grófnő.

Kassán is, Czeglédén is volt verseny és Budapestén a huszárezred is rendezett egyet, melyen kizárólag gát- és akadályversenyek voltak soron.

Mint rendkívül érdekes eseményt megemlíthetünk itt is, a hogy előbbi számunkban már részletesen jelentettük, hogy június 17-én a Bodrogközön, Mailáth József gróf perbenyiki birtokán löfuttatást rendezett az ottani nöegyület, melyet kizárólag hölgyek intéztek.

A baden-badeni versenyek hírnevére törekvő némi internácionalizmussal bíró karlsruhi versenyeken Schossberger bárót érte az a kellemetlenség, hogy a 20,000 koronás Sprudel-handicapet megnyerte *Caribrod* nevű lova, mely azonban már nem volt az övé. Ezért kár minden lóért, mely formát egyszer mutatott.

A külföldi versenyek közül fel kell említenünk Anglia leghíresebb versenyterének, az aseoti Royal meetingnek szenzációs versenyét az „Aseot Gold Cup” nevűt, melyet *Mermau*, egy ausztráliai ló, nyert meg.

Az angol kanczadiját pedig *la Roche*, R. M. Cannonnal a nyergében, 14 társa között.

A párisi Grand Prix de Paris-t egy szürke ló *Semendria* nyerte meg, — a berlini Uniont pedig a híres *Pomp*, a graditzi ménes nagyhírű lova, melyhez alighanem Budapesten is lesz szerencsénk.

Még regisztrálnunk kell egy eléggé szomorú hírt, mely mint végleges elhatározást mutatja be *Olló* kir. herceg szándékát, hogy a lósporttal végleg szakít.

Egész biztos jele az, hogy a Freudenauban elárvereztette egész loállományát, a marienhoft, esaszlaui és obovai ménes lovait.

Egy színnel ismét szegényebb a tarka gyepe.

Newmann.

Őrzkép a művészetben.

— A szecsesszió elkoresosodása. —

Minden iránynak jogosultsága van a művészetben, ha közelebb hozza azt az igazsághoz és az örök széphez. Sok irány csak épen egy lépést tesz előre, hogy onnan aztán messzire visszamenjen.

Igy járt a szecsesszió is és ma Párisban „Goût juif” a neve.

Pedig Párisban, otthon van a szecsesszió, ott a bölcsője s úgy látszik ott fog meghalni végeltorzulásban.

Született véletlenül. A párisi szalon kiállításáról visszautasított a jury több képet azzal a megokolással, hogy a színek túlságos erővel vannak azokon használva. A visszautasított festőművészek erre elhatározták, hogy külön kiállítást rendeznek. Ezeket a művészeket nevezték szecsesszióistáknak.

A párisi változó műzlést jellemzi, hogy a kiállítás tetszett. Sőt nagyon tetszett. Ez a siker

Hát ez a sárga buzaföld? — Ez a háborgó tengeter. — Hát ez a búsuló juhász? — Ez a legelő bíka.

Szóval a szecsesszió fogalma alá fognak ma minden bolondot.

Ha elképzelhetetlenül kifacsart az asztal lába

Ki az, a ki banni tud vele? Minden művelője azt vallja magáról, hogy ő. Tévedés. Nagyon kevesen vannak, a kik a szecsesszió kultiválásában meg tudták övni azt a diszkrecciót, mely minden új irány alkalmazásában, a kellő mértéket el tudja találni. Zseniális művészembereket

Bartakovics Ágost egyház-maróthi kastélya.

— az szecsesszió. Ha az íróasztalhoz túlni nem lehet s azon nincs hely az írás számára — az szecsesszió. Ha a háznak semmiféle építési stílusa nincsen és a kémény olyan mint a kutyaól, az ablak olyan mint a galambdúc, akkor ez szecsesszió.

A stílnküliséget és a túlhajtott barokkizlést ma szecsesszióknak mondják.

Évszázadok kellettek, hogy a barokk bizarságát elismerték, formáit kellemessé tegyék s akkor egyszeribe visszazökken még bizarrabb formák közé, melyek divatos mezbe vannak bújtatva és hizelegnek a szélsőségekre hajló kor izlésének.

Ez nem azt jelenti, hogy kielégíti az izlést és megfelel neki a szecsesszió. Nem. Ez nagy kerülő a művészet fejlődésének egyenes útján, mely egyszer — sokára — mégis visszatér az

ez az új irány úgy meg tudott zavarni, hogy kaczagásra ingerlő alkotásairól a lesújtó, elitelő bírálatot elhinni nem tudják s azt személyeskedésnek, a butaság és sötétség harcának mondják a szecsesszióban föllángoló világhosszág ellen.

Ez jogosítja fel őket, hogy ezután annál túlzottabban, annál bolondabban használják ezt az új műfajt, mindig távolabb és távolabb járva az igazságtól és az élettől, mely őket megérteni képtelen, alkotásaikat pedig elfogadni nem akarja. Ez azonban nem az új irány bukását jelenti, csak az egynekét, a kik elvakult szertelenségükben az új műfaj kultiválását túlzásba vitték.

Megnyilatkozott a szecsesszió a színpadon is és a berlini szecsesszió-színház Budapesten vendégzereplő társasága bebizonyította, hogy azzal fokozni lehet a műélvezetet.

Csakhogymit láttunk?

Azt, hogy ez a szecsesszió nem egyéb, mint verizmus. Törekvés az igazságra, az élet valódi visszatükrözésére. Egy lépés a művészet terén, mely úgy hat, mint a mikor a régiék elég jó tükrök mellett egyszerre feltűnt a velencei tükrök. Az ezekben látott kép sokkal inkább megközelítette az életet és színeit, mint a régi tükrök.

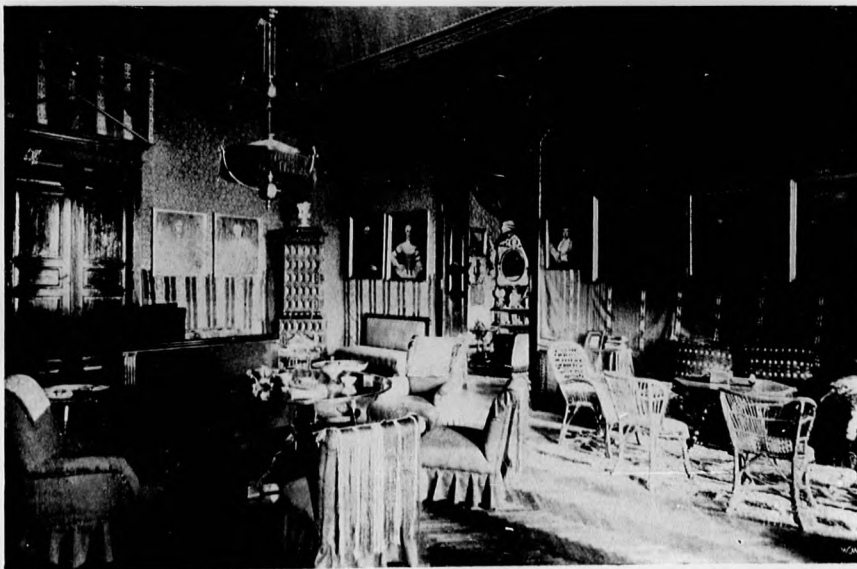
Épen így vagyunk a szecsesszióval a képzőművészetben, ide számítva az iparművészetet is. Jobban megközelíteni az életadat színeket a festményben, a formákat a szobrokban, ez lelet a szecsesszió iránya, alapja és ez ad neki létjogosultságot.

Igyekezhet az iparművészet az természet formáit utánozni és stílizálva bevinni a művészetbe, de tartózkodnia kell a komikus túlhajtásoktól.

A görög oszlopdíszhez a motívumot megadta a sátorartó karóra felcsavart vászon, vagy a pálmafa szabályos levele, s ezt — művészi formákba öntve, vesve — szépek kell hogy mondja mindenki örök időkhöz át. De komikus a gothstílus vizet köpködő kutyája a háztetőn, mert ilyet ember sohasem látott, azzal sohasem fog megbarátkozni.

Ha a házat körülflúto kerti vaskerítés futóballal benőtt vékony karósört ábrázol, melyből ki-kiemeli fejét a napraforgó, vagy a pinzeablak rácsa imitalja a vadszőlőt, még ha stílizáltan is, az mindig tetszetős lesz.

Keresték sokan a szecsesszió túlhajtásának okait és mi is azt az eredményt fogadjuk el, hogy oly népfajnak kellett ezt az irányt elrontania, mely most tömegesen tud az internacionális művészet le nem tarolt mezéjére és fel-tűnést keres minden áron. Melyet művésztzadi-

Salon.

sok művészt félrevezetett s ezek kezdték el aztán még bizarrabban használni a színeket, a minék a vége az lett, hogy ma már a művészetnek ezt a tévelygő irányát, legjobban jellemzi a művész és képvásárló közt folyó párbeszéd:

— Mi az a kék víz? — Az zöld erdő. —

örök szép fogalmához és segít majd azt tökéletesebb módon szolgálgni és ezért elítélni a szecsessziót, még tévelygéseiben sem szabad. Van benne szabadság, önállóságra való törekvés s a ki banni tud vele, az már ez úton is örök szépet alkothat. Csakhogymég épen itt nehéz a határt megvonni.

eziek nem vezetnek s melynek lelkében örök nyomot nem hagyott egy darab föld, melyet hazájának mond s egyezmény, melyet nemzeti géniusnak nevez. Mely az ezer alatt végig futó tengeri füzérekben nem lát mást, mint kukoricát, de nem érzi át a pirosló csövekről hozzászóló poézist s művészfantáziája nem alkotja meg belőle, a mi lelkünknek szóló diszt.

Azért nevezik találon a párisiak a szezesszió tevélyéseit „Goût juif” címén.

A gúnynévben van az ítélet.

A borostyánkői vár.

— Zsadányi és török-szentmiklósi Almásy Ede. —

Z ország egyik legrégebb várkastélya, a borostyánkői vár, melynek mai ura Zsadányi és török-szentmiklósi Almásy Ede.

Az Almásyak régi nemesi családból származnak, mely előneveit a XVIII. században szerezte meg. Így Zsadányra 1701-ben kapta adománylevelet, míg az első czimeres levelet már 1666-ban nyerte. Két ága grófságra emeltett.

A vár körül levő terület is igen érdekes. Nevezetesen az itt előforduló serpentin közet, melynek az úgynevezett nemes serpentin darabjaiból helybeli esztergályos igen csinos műtárgyakat készít. Borostyánkő ca. 1400 léleknyi lakosságának $\frac{1}{3}$ katolikus, $\frac{2}{3}$ pedig protestáns. Mind a két felekezeten van temploma és iskolája. Vaskorabeli sírhalom is van e vidéken és érdekes a falu temploma, mely egy XVI. századbeli templom helyére épült s a sekrestyében még ma is látható egy régi gothikus szentségfülke.

De a vidék legnagyobb érdekessége mégis csak a vár, mely már a tatárjáráskor is fennállott. Visszamenve évszázadokra okmányszerűen be van bizonyítva, hogy a borostyánkői várat a XIII. század elején Frigyes német császár bírta. Ez az első az uralkodók között, kinek e vár tulajdonát képezte. Utána ismét egy fejedelem következik és pedig egy magyar király. Ugyanis Frigyes császár után IV. Béla király birtokába ment át Borostyánkő.

De csakhamar újra gazdát cserél a hatalmas vár Nemetujváry Henrik személyében, ki azonban sokáig Borostyánkőt, s most Albert osztrák herceg kezére jut.

Három különböző fejedelem bírta így Boros-

ment volna, az osztrákok után ismét egy Frigyes, német császár bírta Borostyánkőt 1430-tól 1446-ig.

De ismét csak kis ideig volt magyar kézen, újra idegen nép kezébe került, s most németek lettek e vár urai ismét s németek voltak 1647-ig.

Ekkor került ismét magyar fűrt birtokába Borostyánkő s méltó kezébe. Ugyanis gr. Batthyányi Adam 1647-ben vétel útján családja számára szerzi meg Borostyánkőt és ez időtől fogva a vár története összekapcsolódik a Batthyányi-család történetével mert a vár utódrol-utódra száll, s mindvégig a Batthyányiak birtokában marad.

Csak néhány évtizeddel ezelőtt, 1864-ben, adta el az ősi várat gróf Batthyányi Gusztáv az angol Egan Eduárdnak, kinek örökösei a vár mostani urának zsadányi és török-szentmiklósi Almásy Ede birtokába juttatták.

A borostyánkői vár mai képét csak átalakítások révén nyerte. Annyi tulajdonost eserelt a hatalmas vár s úgyszólván minden második várúr saját ízlése szerint alakított rajta egyet-mást, így azután külseje egyre változott. (A nagyobb építkezések közül az északi szárnyát a XVII. század elejére esik, míg a másik szárnyát újabban építették fel, és stílye is teljesen újabbkori.)

Nagy nevezetessége a borostyánkői várnak: a lovagterem szép stucco-diszitéseivel. A gyö-

Zsadányi és török-szentmiklósi Almásy Ede borostyánkői vára. (I. rész.)

A család czimere igen érdekes. Kék mezőben két arany gerenda ékbe fut össze, ezeknek külső felén egy-egy ezüst egy száron fut felfelé. A gerendák alatt zöld hármás halom van, melyen kiterített szárnyakkal egy fehér galamb székelt, esőreben föld palmaágát tart.

Almásy Ede csak 1892-től kezdve bírja a borostyánkői várat, melynek érdekes története van. Régi tulajdonosai között császárok és királyok voltak, s a hol most Almásy Edének, a vár mostani urának kincsetérő régiséggyűjteménye van, azokban a termekben valamikor büszke s nagy fejedelmek fogadták alattvalóik hódotát.

A vár hasonnevű falu felett fekszik. Maga a falu is igen kedves vidéken terül el 200 házzal 619 méter magasságban a tenger színe felett. A falu felett emelkedik a magasban a hatalmas vár kissé zord kepevel.

tyánkőt a XIII. században. E század utolsó esztendőiben újra egy Nemetujváry-é lett a vár. Nemetujváry Iván nem tartotta meg azonban sokáig Borostyánkőt, s most Albert osztrák herceg kezére jut.

Az osztrák herceg után ismét egy magyar király következik: III. Endre az új tulajdonos. De Endre király sem bírja sokáig s a hatalmas vár ismét sorsára jut: gazdát cserél újra.

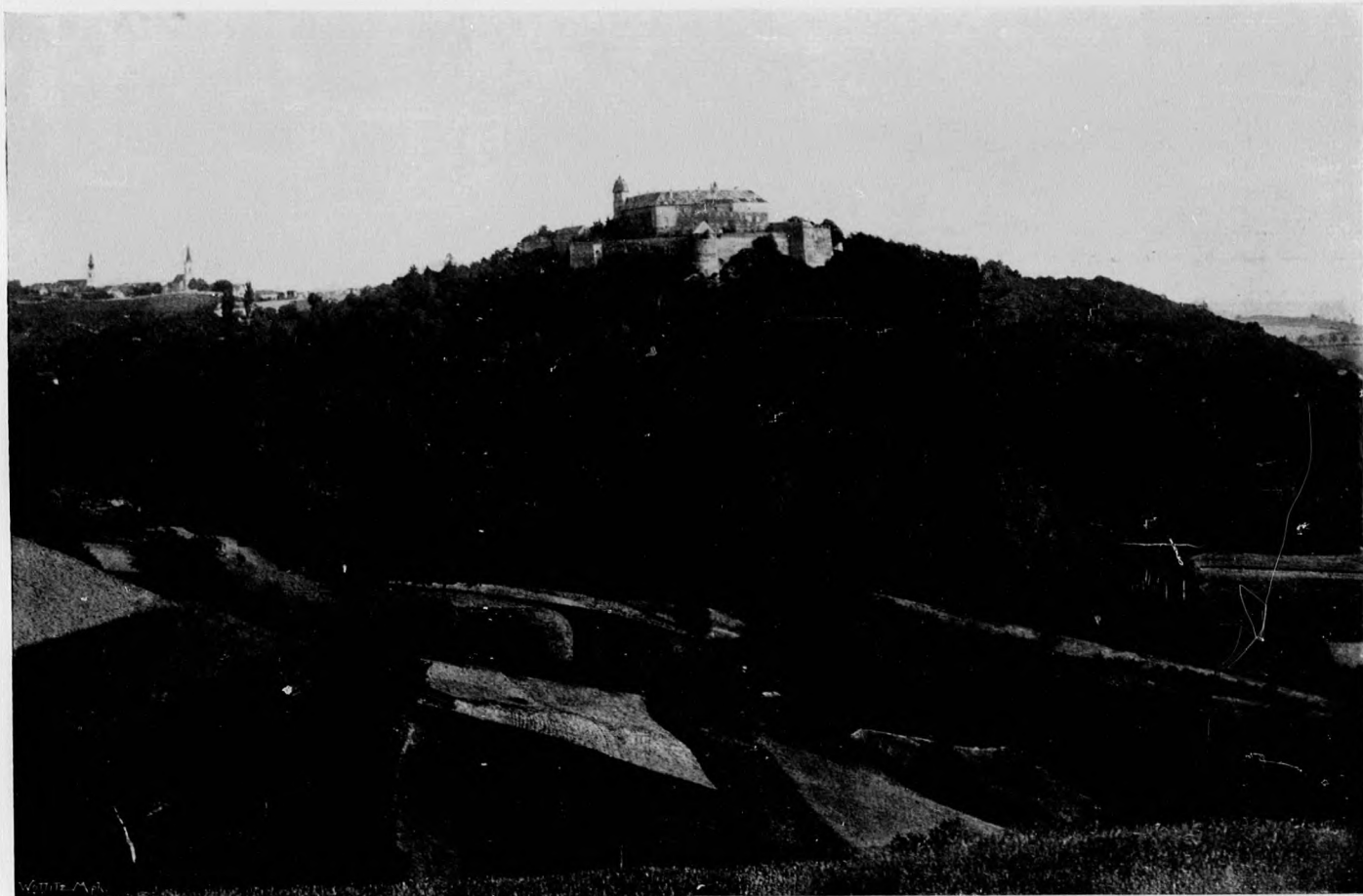
Nemetujváry Iván fia, János, e néven hatodik 1316-ban osztrák kézre juttatja Borostyánkőt s osztrák kézben marad az huzamosabb ideig, de oklevelek szerint a XV. század közepén már újból magyaroké a vár, s magyarok őrizete alatt is áll. 1342-ben ugyan nevéleg a Nemetujváryak birtokában volt, de 1398-ban már zálogként kerül Wallsee Reinprechthez.

Mielőtt a vár a magyarok tulajdonába vissza-

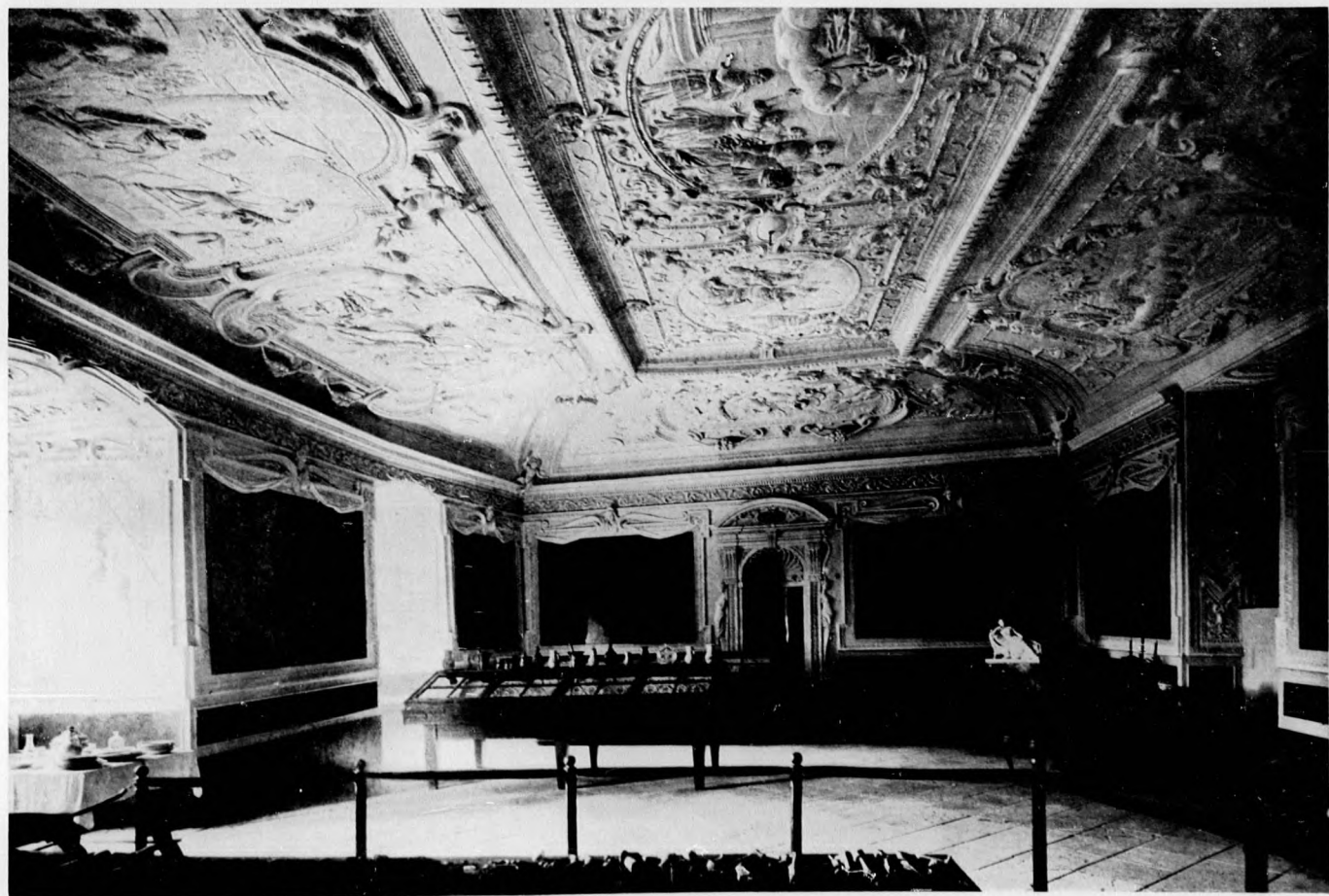
nyörű reliefek mythológiai alakokat ábrázolnak, vagy pedig egyes vadász-jeleneteket tüntetnek fel. E műkincsek olasz munkák, és már a XVII. század elejétől datálódnak. E teremben az új tulajdonos különféle gyűjteményeket helyezett el, főképen helybeli háziipar tárgyakat, himzések csipkéket, régi női viseleteket stb. A többi lakrészekben is mindennemű érdekes, művészeti tárgy észlelhető; az egyik terem pedig értékes könyvtart tartalmaz. A bástyák egyik tornyában a régi fegyvertár maradványai őriztetnek, mely a maga nemében érdekes látványosság.

Emlékezzünk meg a borostyánkői vár régi kútjáról is. Ez is egy nevezetessége a várnak. Fene-kén már nincs víz, évszázadok alatt kiszáradt teljesen s olyan mély, hogy a beledobott üvegdarab 15—20 másodperc alatt éri el a kút fenekét.

Azt talán szükségtelen mondanunk, hogy a vár

Borostyánkői vár (II. rész).

Borostyánkői vár lova-terme.

ablakaiból, különösen a bástya fokáról és a park egyes részeiből gyönyörű kilátás nyílik az egész vidékre, melyet a borostyánkői vár mintegy uralni látszik.

Es a mint bejárjuk az évszázados vár szobáit, a park sétányait, a hatalmas falak, a sudarfák, tudja Isten hány történetet mesélnek a régi időkről, a rég letűnt évszázadokról, melyeknek nyomait csak a vár hatalmas arányaiból sejt-hetjük, mert élet van itt, üde, viruló élet és a komor várat éltető természet veszi körül.

Tarcsa gyógyfürdő.

Vasvármegye északnyugati részében, közel Alsó-Ausztria és Styria határához a nóri havasok végső kiágazásai által képezett fenyves erdők és viruló rétekkel borított völgyben fekszik Tarcsa gyógyfürdő 346 m. magasságban a tenger színe felett.

Tarcsa gyógyforráshoz már évszázadok óta zarándokolnak a betegek s a mai gyógytudomány is egyik első rangú gyógyfürdőnek tartja a kies-vidéki üdülő helyet.

Es Tarcsa nemcsak forrásainak gyógyerejéről híres, de a fürdő külső képe is nagyon kellemesen érinti a jövevényt. Lakásai szépek és kényelmesek, fürdőháza minden igénynek megfelelnek, olvasó és társalgó termeiben a fürdőző közönség

Gyógyudvar.

Színház.

Senki sem vágyódik annyira a nyári szabadság után, mint a budapesti színész. Neki az pihenőt jelent és jövedelmet. Amerre jár, szórakozásból vendégszerepel, művésztéket rendez s mire őszkor visszajön, nem csak új erőt hoz magával, hanem egy kis pénzt is.

Belső ügyeiket a színházak is igyekeznek elintézni zárt kapuk mögött, hogy őszre ők is kívül-belül tatarozva, új vonzerővel induljanak neki az új szezonnak.

A Nemzeti Színház már ellátta magát a külföld legjobb újdonságaival és megszerezte a következő darabok előadási jogát: Un père prodigue (Dumas). Der Star (Hermann Bahr). Die Journalisten (Freitag). Le berceau (Brieux). Der Bierpelz (Hauptmann). Morituré (Sudermann). A kegyelemkenyér (Turgenjev). Come le foglie (Giacosa). Auf der Sonnenseite (Blumenthal-Kaldenburg).

Tág tere fog nyílni ezekben Márkus Emilia asszonynak, a ki szerződését a Nemzeti színházzal újabb tíz esztendőre már aláírta, hogy művésztét, melylyel Jászay asszonyt akarja pótolni, most Sudermann Otthonában ragyogtassa.

Az operaházról elbucszott *Arányi Dezső*, még pedig a Hunyadi László czimzerepében és hir szerint Berlinben keres szerződést. Elbucszott *Arnoldson Szigfríd* is, a kit a közönség zajos

Krónika.

Egy másra tolnak a világesemények, mint hullám a hullámra, és végül viharra dagasztják a tengert, mely készül elsőpörni a világot.

Agenti gaztett még élesen él mindenki lelkében, s most követte ezt a másik. Umberto, az olaszok jószívű királya holtan bukott le kocsijában, nemes szívét átjárta a gyilkos golyó.

Az emberiség megrendülve nézi ezt a szörnyűséges tragédiát és nem képes észhez kapni. Ki lesz a harmadik? Hol fog ez végződni?

A táviró csakhamar meghozta rá a választ. Párisban harmadnapon gyilkos tört emelt egy olasz a perzsa sah ellen, csakhogy a szurás nem érte a perzsák királyát.

"S" a "k" e királygyilkosságok részesei, nyíltan hirdetik, hogy a sor még be nem telt s e nagy tévelygés még több áldozatot is kíván.

Hire jött, hogy az ifjú szerb király ellen is merényletet követtek el, melyet később megczáfoltak ugyan, de lehet, hogy csak azért, nehogy zavarják a belgrádi nászit, melylyel ugyancsak meglepte a világot ifjú Sándor király.

De legjobban meglepte saját népet. Meglepetésében a miniszterium megszaladt, Milán lemondott generalissimus állásáról, s ha közbe nem lép az oroszok czárja, hát komoly veszedelem keletkezhetett volna ebből az idillből.

Gyógyter.

Tarcsai képek.

esős időben összegyülekezhetik, árnyékos sötányai közkedveltek, villamos világítása pedig este teszi vonzóvá a kedves kis fürdőhelyet.

A fürdőzés szempontjából legkellemesebb Tarcsán a nyári évad: júniustól szeptember végéig. A mi a közlekedést illeti, ma már az is kényelmes. Felső-Eőr állomásig vasút viszi az utast, innen bér- és társaskocsikkal alig fél óra alatt el lehet érni Tarcsára.

Híres Tarcsa vasláp fürdőiről, melyeket az 1889-ben felfedezett tarcsai vaslápól készítenek.

Tarcsa első sorban női gyógyfürdő, de más betegségek ellen is nyújt gyógyulást. Így vérszegénység, sápkór, hurutos bántalmak, vesebajok ellen, továbbá az idegrendszer betegségei közül kitűnő gyógyhely a migrain, a hűdések, ideggyengeség, gerinczagi sorvadás, stb. ellen, valamint a lélegzési és emésztési szervek némely betegségeit is teljesen gyógyítja Tarcsa gyógyhatása. Ilyen betegségek: emésztési hiány, gyomorvagy bélhurut, gyomorfekély, sárgaság, epekő, stb.

A fürdő élén *dr. Rhorer Aladár* Vas megye tb. főorvosa áll, ki mint a fürdő igazgató-orvosa teljes ambícióval arra törekszik, hogy a fürdő európai színvonalra emelkedjék.

Azoknak, kik a saját mostani felszólalásai s hazafias felbuzdulások benyomása alatt elhatározták, hogy gyógyulásukat s üdülésüket hazai fürdőkben kísérlik meg, melegen ajánljuk Tarcsa-fürdő kies vidékét, kényelmes lakásait s gyógyhatású forrásait.

óvázciókban részesített. Nagy érdeklődéssel varták és kellő elismeréssel fogadták *Burrián* Károly vendégszereplését is, a ki Tannhäuser czimzerepében mutatkozott be először. Jó izlésű, komoly művész, a ki szépen alakít és igazán elragadó tenorhanggal bír.

Új magyar operához is lesz szerencsénk az őszkor. *Telemrchiás* a címe és Arany balladája után írta *Farkas Ödön*, a kinek Balassa Balint nevű operáját már ismeri a közönség. Az új operáról dícsérettel beszélnek.

Megszűnt a Népszínház primadonna válsága is és *Küry Klára* további két évre aláírta a szerződést az igazgatósággal, *Hegyi Aranka* pedig énekiskolát nyit, a mi rendesen a penzió bejelentését jelzi.

A budai szinkörben kedves ünnepet ültek. Megjubiláltak *Erdélyi Mariettát*, a ki huszonöt-éve él a színpadon és sok szép sikerre tekint vissza. A *Limpáczius*-t adták több pesti művész közreműködésével, telt ház előtt.

A vidék is megkapta országos felügyelőjét gróf *Festlich* Andorban, a Nemzeti Színház volt igazgatójában. A belügyminiszter e kinevezéssel meg akarja oldani a vidéki színészet sokat hányódó és vajdudó ügyét, a mi nem lesz oly egyszerű dolog, mert fogas kérdés. A hány ház, annyi szokás és minden vidéknek, minden városnak más az érdeke. Joggal remélhetjük a legjobbat.

Sándor király, úgy látszik, szereti az államcsinyeket, mert ilyenkor gyors energiával cselekszik. Rögtön feleskette a tisztikart és lassan megbekült a szerb nép is.

A népek szimpátiája hamar kivivható.

A míg másutt királyok verzenek el és a népek egymás ellen viselnek irtó háborút, nálunk a király bölesen elsimítja a gyűlölködés hullámaikat és újból megállapította a kvótaarányt egy évre. 33³/₁₀ és 66⁶/₁₀. Ez az arány.

Csakhogy nálunk is örökké kell, hogy viszály legyen, s ha békeség van a politikában, csinálunk gyűlölködést más téren, mely még a politikai gyűlölködésnél is utálatosabb.

Ilyen volt a *Kaas* Ivor báró esete, a ki mint elismert első publiczista elnyerte az Akadémia által kezelt Bródy-díjat, de nem kapta meg. Fölháborodott ezen az egész országot. Hát nálunk már senki sem hirdetheti függetlenül a meggyőződését?

A bárót kiátkozták az Akadémiából, mint a hogy az orosz papok kiátkozták *Tolstoj* Leó grófot a mennyországból, s ha meghalna, még életmetni sem szabad Oroszország legnagyobb íróját.

Felélős szerkesztő: **Holló Tivadar.**

Kiadótulajdonos: Magyarország és a Nagyvilág lapvállalat. Hornyanszky Viktor es. és kir. udvari könyvnyomdája, Budapest.